

ОНВК "НАДІЯ" – ШКОЛА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У своєму розвитку ОНВК "Надія" пройшла шлях від звичайного дитячого садка до комплексу "Школа I-III ступені – дитячий сад".

З 2001 року НВК "Надія" працює в режимі експериментального майданчика АПН України за темою "Неперервність, наступність, та спадкоємність навчання та виховання дітей від дошкільного віку до випускних класів школи, поступально-висхідне формування особистості".

Наукове керівництво експерименту здійснювала Академія педагогічних наук України, Міжнародна Академія педагогічних та соціальних наук, Південній науковий центр АПН України, особисто А. М. Богуш – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, завідувачка кафедри теорії і методики дошкільної освіти ПУДПУ ім. Ушинського, завідувачка сектору педагогічних досліджень ПНЦ НАПН України.

Результати педагогічного експерименту отримали схвалення на засіданні Вченої Ради (наказ №21 від 23 січня 2001 р. Міністерства освіти і науки України).

Вчена Рада пропонувала продовжити експериментальну роботу за цим напрямом у зв'язку з необхідністю спостереження та аналізу неперервності, наступності та спадкоємності навчально-виховного процесу між ланками II і III ступенів.

Спираючись на принципи наступності неперервності та спадкоємності ми обрали тему подальшого педагогічного дослідження "Проектування особистісно-орієнтованого навчально-виховного процесу в становленні школи третього тисячоліття", яка затверджена Міністерством освіти і науки України (28.09.2007р. №860). Наукове керівництво експерименту здійснює академік А.М. Богуш.

Нововведення, або інновації, є характерними для будь-якої професійної діяльності людини і тому, природно, стають предметом вивчення, аналізу і впровадження. Педагогічна практика доводить, що інновації самі по собі не виникають, вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих учителів і цілих колективів. Змінні умови в різних сферах життєдіяльності людини, створення і розширення інформаційного простору на основі глобальних комп'ютерних мереж ставлять перед системою шкільної освіти принципово нову проблему підготовки випускників шкіл до роботи з великими масивами інформації, тому школа майбутнього – це школа інноваційних технологій.

Актуальність проблеми полягає ще й у тому, що в сучасному вимогливому і швидкозмінному соціально-економічному середовищі рівень освіти значною мірою залежатиме від результативності впровадження технологій навчання, що обґрунтовується на нових методологічних принципах, сучасних дидактичних принципах і психолого-педагогічних теоріях, які розвивають діяльнісний підхід до освіти. Проблему педагогічної інноватики розглядали такі вчені як І.Д.Бех, Ю.І.Завалевський, Е.І.Коваленко, В.М. Мадзігон, О. Стрижак, А. Ніколс і ін. Аналізуючи стан шкільної освіти в світлі сучасних вимог, ми дійшли висновку, що його успішність визначається впровадженням у дидактичний процес інноваційних педагогічних і інфокомунікаційних технологій, які є адекватними новій освітній парадигмі, орієнтованій на розвиток активної особистості, що володіє високим рівнем загальної культури, вільно орієнтується у світовому інформаційному просторі і використовує його ресурси для саморозвитку.

Згідно з національною доктриною освіти в Україні (Закони України "Про загальну середню освіту", "Про позашкільну освіту", Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження програми розвитку позашкільних навчальних закладів на 2002-2008 роки" (28.04.2002 р. №378) Наказ Міністерства освіти і науки України "Про затвердження Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад" (20.02.2002 №114), НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА "Прикладна інформатика"(лист Міністерства освіти і науки України від 31.05.2005 №14/18.1-467) і ін..) система освіти покликана забезпечити підготовку високоосвічених людей, здібних до подальшого навчання, професійного зростання і професійної мобільності в умовах інформатизації суспільства і розвитку нових наукоємних технологій.

Виходячи із задач експерименту була розроблена стратегія розвитку школи майбутнього, яка припускала конкретні інноваційні зміни: у змісті освіти, організації навчально-виховного процесу: удосконалення методів навчання (повинні переважати дослідницькі й інтерактивні методи); зміна змісту і форм методичної роботи (упровадження системи тренінгів, ділових ігор, майстер-класів і ін.); удосконалення управління структурою НВК (освоєння методу діалогу в управлінні; розробка системи самооцінки діяльності кожного педагога і колективу школи в цілому); забезпечення умов для особистісно-орієнтованого навчання.

Будь-яка інновація або експеримент починається з аналізу кадрового потенціалу та їхньої підготовки до проведення інновації. Наскільки педагоги усвідомлюватимуть необхідність інновацій, що проводяться, розумітимуть, що і як треба робити, настільки успішно просуватиметься робота в цьому напрямі.

На початку навчального року в план експериментальної роботи був включений розділ інноваційної діяльності педагогів по різних напрямках: забезпечення управлінням інноваційної роботи, забезпечення умов постійного вдосконалення професійної майстерності педагогів, (створено сервер ОНВК), організація підтримки і супроводу інноваційної діяльності і забезпечення контрольно-аналітичної експертизи, інформаційне забезпечення.

Одним із таких інструментів, що забезпечує побудову розвивального навчального середовища учнів в їхній шкільній діяльності, є сервер підтримки взаємодії адміністрації та вчителів, учнів та вчителів, класоводів та батьків учнів. Організаційно-структурну основу серверу складають спеціалізовані електронні розподілені площадки, які функціонально забезпечують діяльність абонентів системи в ході виконання задач навчального процесу. Система підтримує електронні площадки адміністрації (директор та заступники директора), методично-наукового відділення (вчителі-предметники) медіа бібліотеки, практичного психолога, площадка класних керівників, науково-освітня площадка, обліку персоналу та учнів.

Інформаційні ресурси в середовищі системи організовані у вигляді розподіленої бази даних, де вони об'єднані в окремі групи у відповідності до організаційної структури процесу взаємодії абонентів системи та складу її учасників.

Програмно-інформаційний засіб серверу забезпечує моделювання навчального та адміністративного процесу, які з ним пов'язані. За організаційне забезпечення навчального процесу відповідає група адміністраторів, функції яких розподілені між площадками: "Адміністратор", "Бібліотека-медіатека", "Обліку персоналу та учнів". Контролюючу функцію виконує керівник навчального закладу.

Електронна площадка "Навчальна частина" входить до складу адміністративної групи Віртуальної школи. Ця площадка виконує функцію проведення навчального процесу. Вона містить інструменти зі створення та розміщення навчальних програм, формування бази даних, навчальних, тестових завдань, прийому та контролю за виконанням тестових, навчальних завдань, рівнем одержаних знань. Учитель отримує можливість формування навчального матеріалу в електронній бібліотеці за своєю секцією. У структурі серверу у Віртуальній школі створено Віртуальній фізичний та хімічний кабінети.

Питання про застосування, впровадження і розробку інноваційних освітніх технологій обговорювалося на педагогічній раді. В результаті обговорення були сформульовані конкретні задачі:

- визначити найбільш доцільні методи застосування інноваційних технологій і розробити навчально-методичні матеріали по їх застосуванню в навчальному процесі;
- визначити і обґрунтувати способи поєднання, інтеграції інноваційних освітніх технологій з традиційними засобами навчання, а також способи управління пізнавальною діяльністю що вчать в умовах широкого інформаційно-наочного середовища;
- перевірити в процесі дослідно-експериментальної роботи моделі використання інноваційних технологій за програмою "INTEL", "Пісезнайка" і ефективність розроблених методичних рекомендацій по їх реалізації ;
- розробити методики освітніх інноваційних технологій по прикладній інформатиці, економіці, викладанню окремих тем у вигляді блоків і ін.;
- систематизувати й апробувати освітні інноваційні технології в усіх традиційних формах навчальної діяльності (диспути, "круглі столи", дистанційні консультації (особливо в період карантинів), ділові ігри, тести, тематичні конференції, відео-презентації, відео-уроки і ін.;
- упровадити в навчальний процес сучасні інформаційні технології і використовувати в заняттях ресурси Інтернету.

На одному з методичних об'єднань обговорювалося питання "Наукові основи педагогічних технологій". Детальний аналіз різноманітних поглядів філософів, психологів, педагогів (В.Безпалько, В. Мадзігон, В. Монахов, О.Удод і ін.) переконав колектив педагогів, що будь-яка педагогічна технологія повинна відповідати деяким основним методологічним вимогам (критеріям технологічності). Це перш за все *концептуальність, системність, ефективність, комплексність* (інноваційні технології необхідні використовувати у поєднанні з традиційними технологіями навчання), *технологічність* (використання комп'ютера в організації навчального процесу повинне бути орієнтоване на облік індивідуальних особливостей особистості кожного учня, забезпечувати своєчасний зворотний зв'язок: *Один учень – один комп'ютер*), а також можливість *управління*, яка передбачає планування, проектування процесу навчання, поетапну діагностику, варіювання засобами і методами з метою корекції результатів.

Прагнення педагогів НВК "Надія" постійно оптимізувати навчально-виховний процес зумовило появу нових і вдосконалення запроваджених раніше педагогічних технологій різних рівнів і різної цільової спрямованості. Іншими словами, можна сказати, що метою освіти в ОНВК "Надія" стало створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості, формування покоління, здатного вчитися упродовж всього життя. Мета інноваційних технологій – формування активної, творчої особистості майбутнього випускника, здатного самостійно будувати і коректувати свою навчально-пізнавальну діяльність.

Упровадження інноваційних технологій в ОНВК "Надія" здійснюється поетапно. *Мета першого етапу* полягала в тому, щоб розкрити поняття інноваційних педагогічних технологій, розкрити основні методологічні вимоги, яким повинна відповідати будь-яка інноваційна технологія навчання. На засіданнях МО було дано аналіз розробленості цієї теми в різних літературних джерелах; уточнені ключові поняття "інновація" і "педагогічна технологія". В результаті першого, теоретико-аналітичного підходу у вивченні проблеми, ми переконалися в тому, що нове в педагогіці – це не тільки ідеї, підходи, методи, технології, які в таких поєднаннях ще не висувалися або ще не використовувалися, але і той комплекс елементів або окремі елементи педагогічного процесу, які несуть в собі прогресивний початок, який дає можливість у ході зміни умов і ситуацій ефективно вирішувати задачі навчання і виховання. (В. Загвязинський, О. Стріжак, К.Баррет, А. Николс і др.).

Однією із задач *другого етапу* діяльності стало завдання відпрацювання механізму управління цією діяльністю. По-перше, вирішено питання про наукове консультування по проведенню інноваційної діяльності. Науковим консультантом експериментальної роботи є академік А.М. Богуш, по-друге, внесені зміни в структуру управління інноваційною діяльністю: управління інноваційною діяльністю здійснюється через наукову раду школи, творчі групи і методичні об'єднання вчителів.

Наукова рада є головним координуючим органом інноваційної діяльності. У його склад входить адміністрація, практичний психолог, керівники МО і творчих груп, а також вузькі фахівці. На засіданнях Наукової ради розглядалася програма інноваційної діяльності і вирішувалися питання, пов'язані з реалізацією програми. Одним з головних завдань МО стало освоєння нових освітніх технологій, адаптація існуючих методик і розробка своїх, вирішення проблем, пов'язаних з їх використанням, тим самим вдосконалення своєї професійної майстерності.

З упровадженням у навчально-виховний процес сучасних технологій підвищуються вимоги до вчителя (вихователя) не тільки в галузі наочних знань, але і в області нових досягнень педагогіки і психології.

У зв'язку з цим істотно змінилася методична робота. Форми організації методичної роботи в "Надії" стали більш динамічні. Вони змінюються, оновлюються залежно від багатьох чинників: державна політика в галузі освіти, рівень педагогічної культури вчителів, їх методична письменність, яка виявлялася в процесі діагностики особистісних і професійно-діяльнісних показників; морально-психологічний клімат у колективі, матеріально-технічні можливості організації методичної роботи; конкретна ситуація в колективі школи: у відносинах між учителями, учителями і учнями, учителями і батьками. Організовані і проведені практичні заняття і семінари з вивчення літератури і досвіду роботи інших шкіл по темі "Інноваційні технології в сучасній школі", "Облік індивідуальних особливостей і здібностей дітей по застосуванню освітніх технологій", "Оптимальна організація діяльності учнів на уроках", "Особливості проектної діяльності", "Взаємозв'язок навчальної і позакласної роботи" і ін.

Найбільш ефективними формами роботи МО вчителів і вихователів є наступні: наочні методичні об'єднання, проблемні семінари і практикуми, індивідуальна робота з учителями, проведення відкритих уроків, науково-педагогічні конференції і педагогічні читання, ролеві, ділові і організаційно-діяльнісні ігри, моделювання й аналіз педагогічних ситуацій, творчі звіти вчителів, презентації проектів, портфоліо та ін.

На сьогодні педагогічний колектив НВК освоює нові технології, апробуючи їх комплексно або вибірково.

Розробляють програми по окремих предметах (інформатика, логіка, шахи, ділова англійська мова і ін.)

Особливий інтерес учнів, учителів і батьків викликає апробація програми "INTEL" і "Прикладна інформатика". Сучасному школяру потрібно не просто оволодіти базовими комп'ютерними навиками, але й навчитися відбирати та аналізувати інформацію, отримувати нові знання, вибудовувати систему ефективних комунікацій і співробітничати з різними людьми. Отже, завдання вчителя сучасної школи – самому оволодіти новими технологіями.

У минулому навчальному році чотири вчителі нашої школи пройшли курси по технології "INTEL".

3 вересня 2009 року троє вчителів початкової школи почали роботу за програмою "1 учень – 1 комп'ютер". Уже перші кроки роботи учнів показали, що ця робота дає можливість учителеві зосереджуватися на особі учня. Такий підхід відкриває нові можливості, дозволяючи учням досягти глибшого розуміння предмета, що вивчається, оскільки доступ до знань стає майже миттєвим.

Під час уроку вчитель може організувати дослідницьку діяльність, орієнтувати на пошук нової інформації. Усе це дозволяє захопити школярів і створити для них міцну пізнавальну мотивацію. Учителі, упроваджуючи цю програму, перейшли на абсолютно інший рівень роботи на уроці. Використання індивідуального комп'ютера дозволяє ефективніше здійснювати індивідуальний підхід до кожної дитини. Індивідуальна робота з ноутбуком дає можливість ефективно вирішувати освітні завдання як із сильними так і слабоуспішними учнями. Ранній початок роботи з ноутбуком сприяє формуванню інформаційної компетентності дітей, готуючи їх до життя в інформаційному просторі. Працюючи на ноутбуку, діти не бояться допустити помилку, що, у свою чергу, знижує напруженість і сприяє позитивному психологічному настрою на учбовий процес. Навчання через персональний комп'ютер формує в учнів ключові компетенції і навички XXI ст.: медіаграмотність, уміння мислити системно, критичне мислення, готовність працювати в групі.

Програма "1 учень – 1 комп'ютер" зацікавила вчителів не тільки початкової, але і старшої школи, а також вихователів дитячого саду. 3 грудня 2009г. Вчителі інформатики організували періодичний семінар для охочих освоїти роботу з учнів на персональних комп'ютерах. Для узагальнення першого досвіду проводилися відкриті уроки, на яких вчителі обмінювалися своїми успіхами і проблемами. Інтерес зростав не тільки в учнів, але й учителів. Тому наша мета – збільшити число персональних комп'ютерів, щоб поступово перейти, щоби у кожного учня школи була можливість працювати на персональному комп'ютері

Метою "Прикладної інформатики" є організація розвивального практикуючого навчання, яка передбачає розвиток учня як особистості для самостійного набуття знань, їх практичного застосування в повсякденному житті, формування мотивації до навчання протягом усього життя. Програма має модульну систему і включає 9 модулів, які відповідають 9-ти рівням підготовки і розраховані на учнів загальноосвітніх і професійно-технічних закладів. Програма має програмне та навчально-методичне забезпечення з урахуванням освітніх потреб навчального закладу.

Не менший інтерес у вихователів і вчителів початкової школи викликала інноваційна технологія "Пісезнайка", яка апробується в Україні з 2002 року. Особливості цієї програми полягають у тому, що за короткий час діти легко і із задоволенням засвоюють знання шкільної програми без напруги і стресу в особливому психофізіологічному комфортному режимі. На думку педагогів, які упроваджували дану технологію, "Пісезнайка" - це комфортне розвивальне навчання. Воно є універсальним для дітей різного віку і рівня розвитку (Н.Яновська). У процесі навчання за технологією "Пісезнайки" здійснюється гармонійний розвиток духовних і фізичних сил особистості не тільки дитини, але і педагога.

Особливості інноваційного підходу в навчанні і вихованні в НВК "Надія" полягають і в тому, що вже на дошкільному ступені діти оволодівають основами інформатики, англійської мови, логіки, шахів. Заняття з даних напрямів проводять педагоги першої і вищої категорії.

До педагогічного лексикону вчителів "Надії" міцно увійшло поняття "педагогічний проект". Сьогодні колектив ОНВК "Надія" активно працює в цьому напрямі. У поточному навчальному році вчителями було розроблено 11 проектів по різних проблемах навчання і виховання у тому числі і з інноваційних технологій.

За наслідками міського конкурсу "Панорама творчості" педагогічний колектив нашої школи став лауреатом у номінації "Школа сучасних освітніх технологій". За значний внесок у розвиток науково-педагогічного проекту "Прикладна інформатика" педагогічний колектив НВК нагороджений золотою медаллю Міністерством освіти і науки України. Ми також отримали ліцензію на право використання навчально-методичних матеріалів по рівнях STD1, STD2, STD3 у рамках "Прикладна інформатика".

Дане визнання результатів педагогічного колективу говорить про те, що рівень володіння педагогами сучасними педагогічними технологіями і рівень творчого потенціалу педагогів достатньо високий і що педагогічний колектив загалом готовий до сприйняття і проведення інноваційної роботи. Багаторічний досвід роботи в умовах експерименту переконує нас у тому, що, якщо працювати в ситуації постійного пошуку способів і шляхів організації навчально-виховного процесу, можливо знайти форми навчальної діяльності, які відповідатимуть пізнавальним запитам учнів, виявленню і розкриттю ще не виявлених здібностей і інтересів. З часом це приведе до спільної пізнавальної діяльності, до співпраці.

Як показує практика роботи нашого комплексу, застосування перспективних педагогічних технологій створює певні психолого-педагогічні умови для активної пізнавальної діяльності учнів, розвивають їх мислення, самостійність, уміння відстоювати свою точку зору, а також сприяють підвищенню професійної майстерності самих педагогів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І.Д. Гуманістична педагогіка як нова інноваційна парадигма / І.Д. Бех // Науковий вісник МПУ. – Вип. 4. – Миколаїв: МДП, 2001. – С.22-28.
2. Педагогічні інновації у сучасній школі / [Видп. ред. Г.Е. Ермакова]. – К., 2001.
3. Подмазин С.И. Личностно-ориентированное образование / С.И. Подмазин. – Запорожье: "Просвіт", 2000.
4. Стрижак О. Формування системи надання дистанційних послуг для підтримки навчального процесу середньої школи / О. Стрижак // Школа майбутнього. – №2 (33). – 2009. – С.21-23.

Подано до редакції 26.02.10

РЕЗЮМЕ

У статті аналізуються підходи й принципи апробації сучасних освітніх технологій, а також висвітлюється досвід роботи ОНВК "Надія" з використання інноваційних технологій у навчально-виховному процесі.

Т.В. Тарарак

ОНВК "НАДЕЖДА" – ШКОЛА ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

РЕЗЮМЕ

В статье анализируются подходы и принципы апробации современных образовательных технологий, а также освещается опыт работы ОНВК "Надежда" по использованию инновационных технологий в учебно-воспитательном процессе.

T.V. Tararaka

EDUCATIONAL COMPLEX "HOPE" – A SCHOOL OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES

SUMMARY

The article analyzes some approaches and principles of approving modern educational technologies; highlights experience of an educational complex "Hope" in using innovative technologies in educational process.
